

Luontolausunto Espoon Vermonpolun kaavamuutosta varten vuonna 2023

Elina Manninen
Marko Nieminen

Luontolausunto Espoon Vermonpolun kaavamuutosta varten vuonna 2023

Elina Manninen ja Marko Nieminen

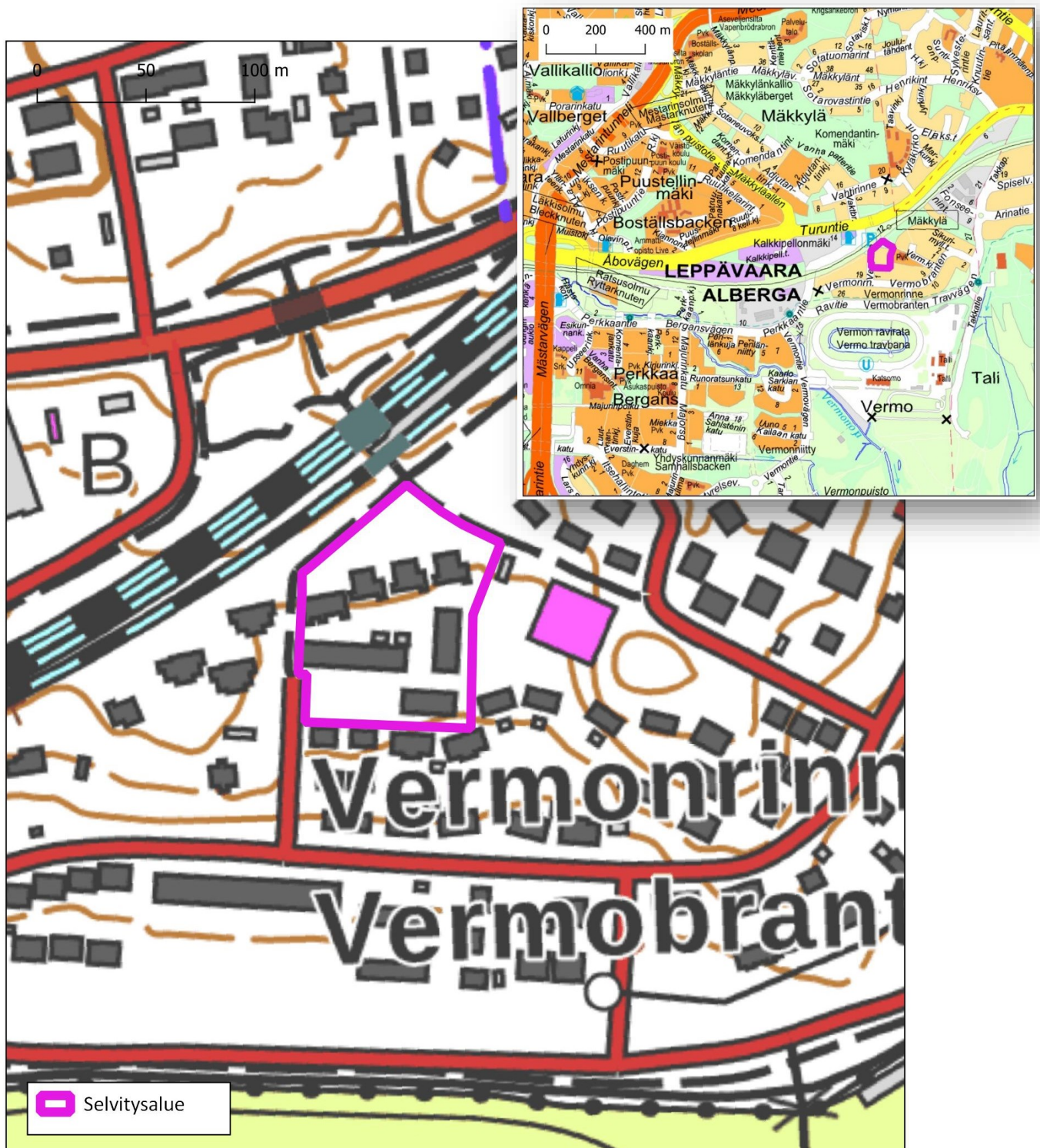
Sisällys

Johdanto ja menetelmät	1
Tulokset	3
Selvitysalueen yleiskuvaus	3
Luontoarvojen perusselvitys	4
Johtopäätökset ja suositukset	5
Kirjallisuus	6
Liite 1. Menetelmäkuvaus	8

Johdanto ja menetelmät

Faunatica Oy teki Espoon Leppävaarassa osoitteessa Vermonpolku 3 (kortteli 51116, tontti 6) luontoarvojen perusselvityksen toukokuussa 2023. Kohde on Espoon Asuntojen omistama kiinteistö, jolle on haettu kaavamuutosta ja lisää rakennusoikeutta. Kiinteistön rakennukset puretaan uusien korvaavien tieltä. Selvitysalueen pinta-ala on 0,76 ha, ja sen sijainti on esitetty kuvassa 1. Selvityksen tilaaja on Espoon Asunnot Oy.

Luontoarvojen perusselvityksen tekivät FM Elina Manninen ja FT Marko Nieminen 2.5.2023. Selvityksessä arvioitiin yleisesti kohteen luontoarvoja sekä EU:n luontodirektiivin II ja IV liitteiden lajien ja muiden merkittävien lajien esiintymismahdollisuuksia selvitysalueella. Potentiaalisten luontoarvojen arvioinnissa keskityttiin erityisesti lakisääteisesti suojeltaviin luontotyypeihin ja lajeihin. Lisäksi arvioitiin, tarvitseeko alueella tehdä varsinainen luontoselvitys tai lajist selvityksiä.

Kuva 1. Selvitysalueen sijainti.

Tulokset

Selvitysalueen yleiskuvaus

Selvitysalueella ei ole luonnonvaraisia elinympäristöjä tai luontotyyppejä. Eteläosassa on paikoitusalue. Piha-alueilla on lyhyeksi leikattua nurmea, lasten leikkipaikka, pensasistutuksia sekä yksittäisiä puita, enimmäkseen koivuja ja muita lehtipuita (kuvat 2 ja 3). Alueen pohjoisosassa on laajempi lyhyeksi leikattu nurmi ja harvassa lehtipuita (Kuva 4).

Kuvat 2 & 3. Piha-alueilla on leikkipaikka, nurmikko, pensasistutuksia ja yksittäisiä puita.

Kuva 4. Selvitysalueen pohjoisosassa on lyhyeksi leikattua nurmea ja harvassa lehtipuustoa.

Luontoarvojen perusselvitys

Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeista selvitysalueella tavataan todennäköisesti Suomen yleisintä lepakkolajia, pohjanlepakkoa (*Eptesicus nilssonii*). Alue ja ympäristö eivät todennäköisesti sovellu muille lepakkolajeille. Selvitysalueen pienuuden takia alueella ei todennäköisesti ole merkitystä pohjanlepakoiden ruokailualueena. Alueen rakennukset eivät ole erityisen potentiaalisia lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikoiksi. Kyseisen aikakauden ja tyyppin rakennuksissa ei ole lepakkokartoituksissa koskaan havaittu lepakoita (Ville Vasko, kirjallinen tiedonanto). Suurten puiden kolot tai kaarnan raot voivat tosin olla lepakoiden päivälepopaikkoja.

Selvitysalueella ei ole liito-oravalle soveltuvaa metsää. Selvitysalueelta eikä sen lähiympäristöstä ole aikaisempia liito-oravahavaintoja eikä selvitysalueen kautta kulje aiemmin määritettyjä liito-oravan kulkuyhteyksiä (Espoon kaupunki 2023a).

Alueella ei ole elinympäristöjä muille luontodirektiivin liitteiden II ja IV(a) lajeille.

Uhanalaisista lintulajeista selvitysalueella havaittiin luontolausuntokäynnin yhteydessä varpusia (*Passer domesticus*). Lisäksi havaittiin silmälläpidettäväksi (NT) luokiteltu harakka (*Pica pica*). Lisäksi muista uhanalaisista lajeista selvitysalueella saattaa pesiä viherpeippo (*Carduelis chloris*), joka on viimeisimmässä uhanalaisarvioinnissa luokiteltu erittäin uhanalaiseksi (EN). Myös rakennuksissa pesivä erittäin uhanalainen tervapääsky (*Apus apus*) voi esiintyä alueella. Varpunen voi pesiä rakennusten koloissa, tervapääsky katonrajan koloissa ja tuuletushormeissa sekä viherpeippo pihapiirin puissa tai pensaissa.

Selvitysalueella ei ole vesilain 2 luvun 11 §:n tai luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisia suojeltavia luontotyyppejä, uhanalaisia luontotyyppejä eikä muitakaan huomionarvoisia luontotyyppejä.

Suomen Lajitietokeskuksen (2023a) tietokantojen mukaan selvitysalueen luoteisrajalla on havaittu silmälläpidettävää (NT) rohtorastia (*Anchusa officinalis*) vuosina 2020 ja 2021. Rohtorasti on perinnebiotooppien kasvilaji (Suomen lajitietokeskus 2023b), joka on harvinaistunut elinympäristöjen vähentymisen myötä. Sen kasvupaikkoja ovat myös pellonlaidat, lastauspaikat, pihat, joutomaat sekä tienvarret, ja se on paikoin myös koristekasvi ja viljelykarkulainen (Luontoportti 2023).

Johtopäätökset ja suositukset

Selvitysalueella ei ole liito-oravalle sopivaa metsää, alueelta eikä sen lähistöltä ole aiempia liito-oravahavaintoja eikä alueen kautta kulje liito-oravan kulkuyhteyksiä. Liito-oravakartoitus ei näin ollen ole tarpeellinen.

Pohjanlepakoita saattaa käydä saalistamassa alueella, mutta pohjanlepakon kannalta alueen merkitys on todennäköisesti hyvin vähäinen. Pohjalepakkoa lukuun ottamatta alueella ei ole elinympäristöjä muille luontodirektiivin liitteiden II ja IV(a) lajeille.

Selvitysalueella saattaa esiintyä uhanalaisia ja silmälläpidettäviä kulttuuriympäristöjen lintulajeja. Lajit ovat kuitenkin sopeutuneet elämään ihmisen muokkaamissa ympäristöissä eivätkä tarvitse erityisiä suojelutoimia. Rakennusten purku tulisi tehdä sellaiseen vuodenaikaan, ettei rakennuksissa mahdollisesti pesivien lintujen pesiä tuhoudu.

Silmälläpidettävien lajien merkittävät esiintymät ovat Espoon LUMO-priorisoinnin (Espoon kaupunki 2023b) mukaan paikallisesti erittäin arvokkaita, arvoluokan 3 kohteita. Siksi voisi olla tarpeen selvittää, esiintyykö rohtorastia edelleen alueella ja onko esiintymä niin merkittävä, että se tulisi säästää maankäytössä.

Selvitysalueella ei havaittu muita sellaisia luontoarvoja, joiden tarkempi selvittäminen olisi aiheellista tai jotka voisivat rajoittaa maankäyttöä alueella.

Kirjallisuus

Espoon kaupunki 2023a: Espoon luontotiedot WFS-rajapintapalvelussa. –
<https://kartat.espoo.fi/teklaogcweb/wfs.ashx>.

Espoon kaupunki 2023b: Espoon LUMO-priorisointi – Kriteeristö luontoarvojen luokitteluun Espoossa. Luokittelu on laadittu luontoarvojen priorisoimiseen Espoossa. Kohteita arvotetaan luontotyyppien, lajien ja muiden yleiskriteerien perusteella. – Versio 02/2023.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. – Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja Osa 2 – luontotyyppien kuvaukset. – SUOMEN YMPÄRISTÖ 5 | 2018, Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö, Helsinki.

Kyheröinen, E.-M., Osara, M. & Stjernberg, T. 2006: Agreement on the conservation of the populations of European bats. National implementation report of Finland. – Inf. EUROBATS. MoP5.19. Ympäristöministeriö ja Luonnontieteellinen keskusmuseo, Helsinki.

Luonnonsuojeluasetus 1997/2005/2013: 14.2.1997 annettu luonnonsuojeluasetus (160/1997), 17.11.2005 annettu muutos (913/2005) ja 1.7.2013 alkaen voimassa oleva muutos (471/2013) [<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1997/19970160>; <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20050913>, <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20130471>].

Luonnonsuojelulaki 1996: 20.12.2006 annettu luonnonsuojelulaki (1096/1996) [<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1996/19961096>] ja luonnonsuojelulain perustelut (HE 79/1996) [<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/1996/19960079>].

Luontoportti 2023: Rohtorasti. – [<https://luontoportti.com/t/1702/rohtorasti>], viitattu 4.5.2023.

Metsälaki 1996: 12.12.1996 annettu metsälaki (1093/1996) [<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961093>] ja metsälain perustelut (HE 63/1996) [<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/1996/19960063>] sekä laki metsälain muuttamisesta (1085/2013) [<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131085>]

Meriluoto, M. & Soininen, T. 2002: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. – Metsälehti Kustannus, Helsinki. 2. painos.

Mäkelä, K. & Salo, P. 2021: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. – Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47 | 2021

Nieminen, M. 2017: Liito-orava (*Pteromys volans* [Linnaeus, 1758]). – Teoksessa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017, s. 48–55. Ympäristöministeriö, Helsinki.

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017. Ympäristöministeriö, Helsinki.

Pääkkönen, P. & Alanen, A. 2000: Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje. – Suomen ympäristökeskuksen moniste 188. 128 s.

Ramboll Finland Oy 2014: Selvitys liito-oravien ja maankäytön suunnittelun yhteensovituksesta Espoonlahden ja Matinkylän alueilla. – Espoon Kaupunkisuunnittelukeskuksen julkaisu 5/2014, 30.5.2014.

Suomen Lajitietokeskus 2023a: Lajihavainnot selvitysalueella. – [<https://laji.fi/>], tiedot haettu 9.4.2023.

Suomen Lajitietokeskus 2023b: Rohtorasti – *Anchusa officinalis*. – [<https://laji.fi/taxon/MX.39414>], viitattu 4.5.2023

Suomen lepakotieteellinen yhdistys 2023: Lepakkokartoitusohje 2023. Suomen lepakotieteellisen yhdistyksen suosituksia lepakkokartoitusten tekijöille, tilaajille ja kartoitustietoja käyttäville viranomaisille. – [https://lepakko.fi/lepakot/Aineistot/SLTY_lepakkokartoitusohjeet_2023.pdf] viitattu 4.5.2023

Vesilaki 2011: 27.5.2011 annettu vesilaki (587/2011)
[<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110587>].

Ympäristöministeriö 2015: Luonto- ja lintudirektiivin lajit. – Internet-sivut, [http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Lajit/Luonto_ja_lintudirektiivien_lajit], viitattu 4.5.2023

Ympäristöministeriö 2017: Liito-oravan huomioon ottaminen kaavoituksessa. – YM1/501/2017. 6.2.2017

Liite 1. Menetelmäkuvaus

Selvityksen lähtötietoihin kuuluivat seuraavat aineistot:

- Maanmittauslaitoksen kartta-aineistot ja ilmakuvat
- Suomen Lajitietokeskuksen (2023a) tietokantojen havainnot alueelta ja sen lähiympäristöstä
- Espoon luontotiedot WFS-rajapintapalvelussa (Espoon kaupunki 2023a)

Työssä noudatettiin soveltuvien osien mm. teosten Pääkkönen & Alanen (2000), Nieminen & Ahola (2017) ja Mäkelä & Salo (2021) ohjeistuksia ja määrittelyjä huomioitavista luontoarvoista.

Luontoarvojen perusselvityksen tekivät FM Elina Manninen ja FT Marko Nieminen 2.5.2023. Selvitysalue kierrettiin jalan kattavasti läpi kasvillisuutta ja elinympäristöjä havainnoiden. Maastotyön aikana havainnoitiin kaikkien eliöryhmien huomionarvoista lajistoa ja elinympäristöjä, joista tehty havainnot kirjattiin, paikannettiin tarvittaessa GPS-laitteella ja merkittiin kartalle. Alue valokuvattiin. Luontolausuntoa varten pyydettiin myös arvio lepakkoasiantuntija, FM Ville Vaskolta.

Paikannuksessa käytettiin apuna Samsung Galaxy Tab Active Pro -tablettia ja QGIS-paikkatieto-ohjelmistoon perustuvaa QField-tiedonkeruusovellusta. Paikkatiedon tarkkuus on tavallisesti 3–6 m, peitteisessä maastossa epätarkempaa kuin avoimella paikalla.